

tova) ani peňazí fiduciárnych, nech už spočíva v excesu pri emissii bankoviek, zneužití bankového úveru pri depotu alebo nedostatku úveru, tiež nie vo vadnom pomere produkcie, konsomácie a repartície (teoria Ricardova, Georgeova, Marxova: o tendencii profitu z baisse, Aftalionova: o dlhotrvaní procesu kapitalistickej produkcie), ale vo variácii profitu možného z produkcie, pri čom nadprodukciiu považuje nie za generálnu ale generalizovanú. — Liek na krizu, ktorá je rovnako zlom s hľadiska ekonomického ako sociálneho, je preventívny (dobrá statistika, legislačná intervencia štátu v špekulácii), kuratívny (štátna intervencia ve forme verejných prác, dobrá politika colná, cirkulácia) a represívny. — Štúdia vcelku teoretická, ale nie bez tendencie praktickej a nie bez základov v živote praxe, preto hojne dokumentovaná (mapky, diagramy, indexy). Toto vydanie úplne prepracované dočká sa bezpochyby ešte väčšieho úspechu ako predošlé. Luby.

Hantos E.: L'Europe Centrale. (Une nouvelle organisation économique.) Paris 1932, in 16, strán 260. — Autor, profesor práva v Budapešti a expert maďarskej vlády na medzinárodných hospodárskych konferenciách, rozberá najaktuálnejšiu otázku nie len strednej ale Európy vôbec, s hľadiska I. politicky-obchodného, II. priemyselného, III. agrárneho a IV. dopravného. Ad I.: Na mieste exmonarchie rakúsko-uhorskej povstale drobné politické útvary netvorí vôbec žiadne jednotky hospodárske. Nerovnováha privedená svetovou vojnou nemôže byť uvedená v normálne niveau obyčajnými obchodnými smluvami. Od r. 1850 Stredná Európa smerovala ku konstituovaniu sa ekonomicky homogénnej jednotky v politickom rámci monarchie, kým colná politika poválečná utvorila z nástupníckych štátov obchodne nezávislé celky, pravda len dľa zdania, lebo snaha exportovať bez importu, nemohla byť preca len realizovaná. Keď sa poznalo, že jednoduché obchodné smluvy tu nedostačujú, mala byť politická Malá Dohoda premenená v hospodársku s prípadnou adventívnou účasťou Rakúska. Rovnako nemôže mať šance plán unie Nemecko-Rakúskej, tiež v rámci politickom, ako ani spojenie agrárnych štátov alebo Maďarska a Rakúska. Jediným možným východiskom je hospodárska a colná asociácia nástupníckych štátov, buď cestou systému preferenciálneho alebo ešte výhodnejšej úplnej hospodárskej a colnej asociácie. — Ad II.: Zánikom monarchie hlavne priemyslové odvetvia boli značne postihnuté a hľadali spásu v tvorení sa kartelov, ktoré smerujú k sústredeniu sa v bloku stredoeuropských kartelov. Tu však chýba možnosť štátnej kontroly a zásahu vlády, z ktorej príčiny nutno utvoriť i priemyselnú asociáciu za účasti štátnej moci. — Ad III. A s tým súvisí agrárna kríza centrálnej Európy kde zostáva tiež len jedno východisko: regionálna únia medzi agrárnymi štátmi (Maďarsko, Rumunsko a Jugoslávia) a priemyslovými (Československo, Rakúsko a prípadne Nemecko!). — Ad IV.: Avšak hospodárska regionálna unia je racionálnou len pri sjednotení prostriedkov hospodárskej prosperity, tedy dopravných prostriedkov. Všetky dopravné cesty: železničné, vodné a letecké môžu byť výhodne využité len v ich celkosti. Preto hlavne u železníc nutné je vystavať komunitu technickú, tarifnú a správnu. Nie menej eminentná otázka jednoty vodných tratí nebola ani z časti prevedená internacionalizovaním Dunaja a zostáva požiadavkom dôslednosti jednotnej hospodárskej Asociácie Strednej Európy, práve tak ako poštová Únia stredoeurópska. — To sú základy s hľadiska ktorých autor formuluje v 30 bodoch celý plán rozriešenia stredoeurópskej situácie hospodárskej. Ovšem pri tom úplne ju abstrahuje od otázky politickej ačkoľvek na tejto zaiste mnoho záležití. Teoria nepochybne môže od toho odhliadnuť, ale pri praktickom prevedení nemožno na túto okolnosť zabúdať, najmä keď i vo vnútri štátu politika je pripnutá na základy hospodárske. Len npr. riešenie medzištátnej agrárnej otázky dľa uvedeného plánu zaiste môže naraziť na odpor na hospodárskom základe organizovanej politickej strany agrárnej v tom-ktorom štáte. A vnútroštátna politika má tu ďaleko menší význam ako medzinárodná. Luby.